

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és Kiadóhivatal
Széchenyi tér 2. Telefonszám 124.

Szerkesztői felelős:
ÉSZ. DR. KISS PÁL.

Alapította:

DR. KISS PÁL.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN:
Félévre 10 K — f. | Egy hóra 1 K 80
ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKRE:
Félévre 14 K — f. | Egy hóra 2 K 4

A Tisza-kormány lemondását a király elfogadta

Félhivatalosan jelentik: Miután őfelsége a kormánynak a választói jogra vonatkozó előterjesztéséhez nem járult hozzá, a miniszterelnök benyújtotta a kormány lemondását, amelyet őfelsége elfogadni és a minisztereket a folyó ügyek vezetésével megbízni méltóztatott. Az új kabinet alakításával kapcsolatos kihallgatások dolgában még döntés nem történt.

A kormányválság intézésének rendjében változás történt. Gróf Tisza István miniszterelnök, kiróli félhivatalosan azt jelentette, hogy tegnap éjjel Bécsbe utazott, ahol magán kihallgatáson kellett volna megjelennie a döntés átvetelére, az utolsó pillanatszerűen kapott értesítés folytán Budapesten maradt. Tudniillik a király azt határozta, hogy a királynéval együtt Gyöngyösrre utazik, tehát utasítást adott, hogy gróf Tisza István Budapesten maradjon, az udvari vonatra szálljon fel és a miniszterelnök, a szalonkocsiban tegye meg azt az előterjesztést, amit Bécsben kellett volna megtennie.

A mai kihallgatáson a vasúti kocsiban rövid idő alatt elintéződött a kormány sorsa. Tisza áttartalmazta az aktákat, konstataálhatta, hogy az a választói jog, melyet a király ohajt, nagymértékben liberálisabb, demokratikusabb és radikálisabb, mint amelyet gróf Tisza és kormánya akart a képviselőházban benyújtani. Ennekövéva a kihallgatás azzal végződött, hogy gróf Tisza átadta a kormány lemondásáról szóló okmányt és a király a lemondást elfogadta.

A királyi pár különvenata este kilenc óra tájban érkezett vissza Budapestre és a ferenevárosi pályaudvarban állott meg. Ebben az időben már Tisza nem volt miniszterelnök, hanem csak a folyó ügyek in-

tézésével megbízott kormány vezetője.

A pályaudvaron a vonatot a miniszterek közül Szurmay Sándor országvédelmi miniszter várta. Gróf Tisza István miniszterelnököt felesége várta a pályaudvaron. A vonatról gróf Tisza gyorsan kiszállt és a kijáratához sietett. Pár érdeklődőnek gyorsan elmentta:

— Őfelsége a kormány lemondását elfogadta és a kormányt az ügyek ideiglenes továbbvezetésével megbízta.

Azén elhagyta.

A munkapártban izgatottan várták Tiszát, de hosszú ideig hiába várták. Helyette megérkezett a Magyar Távirati Iroda félhivatalos jelentése, mely a lemondás elfogadását publikálta a következő szöveggel.

Miután őfelsége a kormánynak a választói jogra vonatkozó előterjesztéséhez nem járult hozzá, a miniszterelnök benyújtotta a kormány lemondását, melyet őfelsége elfogadni és a minisztereket a folyó ügyek vezetésével megbízni méltóztatott.

Az új kabinet alakításával kapcsolatos kihallgatások dolgában még döntés nem történt.

Döntés még nem történt az új kabinetalakítás miatt szükség meghívások dolgában, de politikai körökben biztosra veszik, hogy az előkészítés céljából meghívást kapnak az összes parlamenti pártok vezetői és s e képen meghívást kap:

1. Gróf Khuen [Héderváry Károly,
2. Gróf Appenyi Albert,
3. Gróf Andrássy Gyula,
4. Gróf Károlyi Mihály,
5. Gróf Zichy Aladár.

Meg kell azonban jegyezni, hogy a grófok nyüzsgésének kora, akár az egyik, akár a másik kombináció esetén lejárt. Szó se lehet többé arról, hogy a grófok politikai urai ma övékhez fűzött fűzők.

Meghíusult olasz roham-támadás

BUDAPEST, május 24

Keleti harcok:

Elleenség az arcvonal számos helyén fokozódott harcok tevékenységet fejtett ki.

Olasz hadszíntér:

Tegnap déli óta a tízedik Isonzó esata újra rendkívüli hevességgel tombolja az ellenséges tömegek főkerereje ezuttal a Plavától a tengerig terjedő egész negyven kilométeres arcvonal ellen irányult, a harcok sok helyen éjjel sem szakadtak félbe, ellenség délután a Kuk hegység területén Wodice men és a Monte Santó délen vetette harcra rohameszközait, a Kuk völgytől keletre előnyomultak, megsemmisítő tűzünkben estek áldozatul és Bukovinában kíségető 24-es és 41-es gyalogezred vitészen megtörttek, a Monte Santó keletre mellett sikerült ellenséget pergőtűzzel eltemetett árkaikba átkaladni de vissza ezekkel együtt ágyutűzünkkel a lejtőn bevetették, ugyancsak az északban Görzről keletre derék gyalegságunk ellen intézett két hész olasz tömeg-támadáson, részben már tüzéségünk hatásos körletében részben pedig közelharcban meghíusult. Különösen elkeseredetten és makacsul folyt a viaskodás. Karasz fensik sok küzdelem célpontjává szolgáló részei ellen itteni állásaink és az ahnak megőltés területe a nap beletától kezdve az ellenség mindenféle ágyúink pergőtűzében állottak.

Délkeleti hadszíntér:

Ferensnál tűzérégi tűzünkkel megsemmisítettük egy olasz hidverést kísérletet.

A vezérkar főnöke.

Az éretlen rozs lekasználása.

Több polgármester jelentést tett Kúrtly bárónak, hogy a gródnak az éretlen rozsot takarmányozás céljára lekasználják. Kúrtly báró a jelentést áttette a földművelésügyi miniszterhez, aki a távirati rendeletben tiltotta meg az éretlen rozs lekasználását. E rendelet kiegészítését a miniszter most táviratban a következőket közli a polgármesterekkel:

43733—1917. é. n. sz. rendelet kiegészítéséről értesíttem, hogy aki a rozsvetésének egy részét már ebből a célból vetette s takarmányozásra békeidében is lekasználta, továbbá az, akinek semmiféle takarmány már nem áll rendelkezésére, az elháríthatatlan szükség esetén figyelembe véve, a lekasználásban akadályozni nem lehet, de az ellen, aki ily körülmények felforgása nélkül, értékesítési célból kasználja a rozsot, a kúrtlyi eljártás az 1577—917. M. E. sz. rendelet szerint hivatalból üldözendő. Földművelésügyi miniszter.

Makó — az elpusztult Gyöngyös városért

A polgármester felhívása. Segítsük a gyöngyösi tűzkárosultakat

Gyöngyös rendszertartó városát a hó 21-én kiütött tűzvész teljesen elpusztította s közel másfélezár ház leégett. Ott lakó magyar véreink a város egész lakossága hajlék nélkül, élelem, minden szüretlegi cikk nélkül maradt s a sors kemény csapása folyán teljesen tértelítet s a 18 ezer lélekből álló gyöngyösi nép a mai amugy is nehéz időkben a legkétségbeesettebb nyomorban gyászol, inséget, kiáltó nélkülözést szenved.

E rémes pusztulás meg kell hogy indítsen minden hazafiasan gondolkozó embert s szegénynek, gazdagnak, minden rendű és rangu polgárnak a téle telkes adományával sietni kell a gyöngyösi sokat szenvedett mártír lakosság felszámolására, hogy enyhítsék, megszüntessék a rettenetes katasztrófa által előidézett bajokat és új életre keltsük a máról holnapra sirba döntött kedves és virágzó magyar várost s annak szorgalmas, most földuszba jutott lakóit.

E célból vezéreltetve a gyöngyösi tűzkárosultak felszámolására nyilvános gyűlést indítok. Felkérem Makó város összes polgárságát, az összes egyházi hatóságokat, közigazgatásokat, hogy átértsék a gyöngyösi magyar testvéreink igaz részvétre méltó sorsát, pénzbeli, vagy természetbeli adományait a legsürgősebben szíveskedjenek a polgármesteri hivatalhoz eljuttatni.

Nagyon helyes lenne, ha azok, akiknek módjukban áll, természetbeli adományokat, zsirt, szalonnát és egyéb romlásnak ki nem tett élelmi cikkeket, vagy felső és alsó ruházataikat adnának.

Az adományokat nyilvánosan fogom nyújtani.

Meg vagyok győződve, hogy Makó város közönsége kérdészavannak elgát tesz s ennek tudatában várom, hogy ki-ki emlékeibe idézve azt a mondatot, hogy „Készre ad, a ki gyorsan ad“, adományait hozzám mellesb eljuttatja.

Makó, 1917. május hó 23.

Hazafias önzajellel:

Dr. Petrovics György, h. polgármester.

A gyöngyösi tűzkárosultak javára a mai napra a következő adományok folytak be a polgármesteri hivatalnál:

- Rubinsztein Márton 100, Dr. Petrovics György 10, Dr. Paku Imre 10, Gara Sámuel 2, Gorcsa Péter 2, Molnár Imre 10, Hajdu János 2, D. Sándor 2, Szabó Mihály 5, Székely Jenő gör. kat. lelkész 2, Dominasz Dezső 2, Eberfeld Bernát 20, Neumann Zsigmond cég 20, Barna Jenő 20, Breuer Dezső 20, Rendőrség 50, Szántó János 2, Nagy Sándor lakatos 1, Barna Mihály 2, Nagy Ezer tanító 1, P. I. I. Gernardt Ágoston 1, Székely János tanító 2 korona.

Készül az állami házasságközvetítés.

Budai Dezső dr. törvényszerzője. Központi állami házasságközvetítő.

A házasságot eddig sem igen az égen közték, de hamarosan az a kevés példás is megszűnik, amit a modern idők még megengednek. A szerelmes párok, ha elhatározták keresni majd a jövőben, az államhoz fordulnak s az állam minden szemponttal megvizsgálja az ügyeséget, a józan ésszel, a szüretleg és gyorsan az egészséges jövő nemzedék érdekében az állam elotti tartásával hozza össze a párokat.

A férfiak számára, ahogy azt a most folyó népszámlálás eddig rendelkezésre álló adatai is mutatják, alaposan megfigyelték. Az ország sok helyén jelentősen több a nő, mint a férfi. A férjhezmenés tehát ezután lassan csak igazán nagy probléma a minden lányok számára. Így ék bizonyos mértékű adósság a kormánytól, ami ismeretségi híján is méltó nyújt majd azt, hogy a házasság révén ez a probléma megszűnjön.

Nékmán Lajos dr. a Nemzetvédelmi Bizottság elnökének megbízásából Budai Dezső dr. egyetemi

magántanár, a keletkezett jogakadémia igazgatója elkészítette az állami házasságközvetítést felőle törvénytervezet.

A törvénytervezet lényegében a fontos kérdések alapelveit így körvonalasza Budai Dezső dr.

— Az állami házasságközvetítésnek egysége van, gyorsnak, az elhatározott módokkal és bürokráciamentesen kell kiválasztani a párokat és a magyar nép lelkében gyökerező szokásoknak szem előtt tartásnak kell lennie.

Az állami házasságközvetítés minden társadalmi osztályt érintő hivatott lesz szolgálni, de különösen a kisemberek: gazdasági osztályok, földművelők, az Amerikából visszatérő katonák, kevésbé tudják a megfelelő összeköttetéseket megtalálni. A főbb ismeretségi szerzés megkönnyítése lesz.

Fontos az, hogy az első ajánlat a férfi részéről történjen a külső kérdésre és az komoly legyen, kössön a férfit. A nő pedig szabadon választhassa el választását senki ne ellenőrizhesse. A visszautasításról pedig csak a házasságközvetítő esküt tett állami tisztviselő tudjon.

— Az állami házasságközvetítő igazbavétele olyképp történik, hogy a házasságot akaró férfi elmondja az illetékes anyakönyvről, születés és bejelentés adatait. A törvényszerző az azokat kikérve is jelentkezőket házasságkötés céljára. A bejelentés olyképp történik, hogy a házasságot akaró férfi küldi a nevét, születési évét, anyanyelvét, vallását, családi viszonyait, állását, iskolavégzettségét, keresetét, viszonyait, valamint részletes személyleírását. Egyben egy fényképet is ad át és a bemutatott adatokat polgári bejelentésével esküli meg. Mindezeket felül még egy egészségügyi bizonyítványt is be kell szolgáltatni.

A törvényhatósági székhelyeken és a tizenhárom több lakossal bíró városokban kerületek házasságközvetítő iktosulások. Az állami házasságközvetítő iktosulások minden házasság feladatait egy társalpra veszi rá. Ez a társalap azonban az illetékesnek a nevét nem tartalmazza.

— A házasságkötés a hivatalos órák alatt emegy a házasságközvetítő iktosulások és ott, minden maggyőződés arról, hogy nem kíváncsisággal állanak szembe, hanem egy komoly szándékkal, hanem a társalapja már a közvetítőben van, rendelkezésére állnak.

A nő nőkhöz tartozókból kikérve azt, aki az igényeinek leginkább megfelel. A kiválasztott lányt ezután az állami iktosulást a férfi komoly szándéka felőle elhatározza, a társalapját, amely a nevét nem tartalmazza, beküldi és a férfi nevét egyébként sem küldi vele.

Egyesre csak egy lánynak lehet házassági ajánlatot tenni. Ha azután a nő nap leforgása alatt a férfi társalapját a kiválasztott lány nem küldi vissza, az annyit jelent, hogy hajlandó a házasságról komolyan beszélni és hogy semmi kifogása a férfi közeledés ellen. A férfinek ezután joga van a társadalmi formák keretén belül az ismeretséget keresni a lánnyal, akinek a nevét

most már közhik vele, esetleg pedig minden forma elkerülésével, egyszerűen bekopogtatni a lányos háznál.

Ez idő alatt pedig a lány társalapját az iktosulási hivatal a forgalomból, úgy, hogy az a házasság kérdése jobbra vagy balra nem dől el, addig amíg a lánynak más férfi nem lehet ajánlatot.

E szövegben azonban, amíg a de- leg komoly fordulatok nem értek, tehát a nő nap leforgása előtt, többnyire az állami iktosulások a lánynak. Amennyiben azután a házasságból nem lesz semmi, akkor a lány a férfi társalapját visszaküldi az állami iktosulási iktosulások, egyben pedig kérheti, hogy az ő társalapját is, amit ismétlésre helyeztek, abból legyen a többihez. Az állami házasságközvetítő iktosulást élni magasabb képzettségű tisztviselő áll, míg mellette egy segédhivatal működik.

NAPI HIREK

— Glattfelder megyéspüspök gyászja. Suyos csapás érte Glattfelder Gyula dr. megyéspüspököt. Glattfelder Dezső mérnök, budapesti lakos, a megyéspüspök öccse, hosszú szenvedés után meghalt. Az elhunyt igen képzett szakember volt és néhai Glattfelder Jakab, a megyéspüspök atyjának halála óta ő vezette a Glattfelder-féle virágzó kocsi-gyártó üzemet Glattfelder nő volt és két gyermek atyja. Az elhunyt egyetlen fivére volt a megyéspüspöknek. Szőke Gyula dr. fővárosi ügyvéd neje, haza az elhunyt nak.

— A makói vásár szombat helyett vasárnap lesz. Nagy sorszámtól a makói kereskedők és iparosoknak, hogy a vásár napját szombatról vasárnapra helyezték át. A makói kereskedők nevében Eberfeld Bernát és Ferenc János read teragja, az iparosok nevében Lukács István ipartestület elnök readrányban fordultak a városnak, a törvényhatóságos a régi read tartatása érdekében. Ugy a város képviselő testülete, mint a törvényhatósági bizottság megkövetelt tette az illetékes köröket, azelőtt alapján azután a kereskedelmiügyi miniszter úgy döntött, hogy a vásár szombat vasárnap tartassék. A legközelebbi országos vásár tehát már vasárnapra esik majd meg tartva.

— A cukor kiadása. A hatóságok cukor ma megérkezett a szombatra az összes kinttartók kapható lesz. A kereskedők az összes májusai szelvényeket tartoznak bevételei.

— Vigyázzunk a természet. A közel jövőben bekövetkező természeti idős való tekintettel már most figyelmet kell a rendőrség a vasúti szelvények, misserint a vasúti meteorológusokra gyűjtő hatása a vágánytól származott

